

Aan de gemeenteraad
p/a griffie

Uw brief van: -	Ons kenmerk: 396634
Uw kenmerk: -	Contact: L. Slegtenhorst
Bijlage(n): -	Doorkiesnummer: 0180-451234
	E-mailadres: l.slegtenhorst@bar-organisatie.nl
	Datum: 24 september 2021

Betreft: laaggeletterdheid / basisvaardigheden

Geachte leden van de raad,

Het aanbod voor laaggeletterdheid / basisvaardigheden is toegenomen en vernieuwd. Via deze raadsinformatiebrief willen wij u informeren over de ontwikkelingen op het gebied van laaggeletterdheid / basisvaardigheden in de gemeente. Hiermee wordt voldaan aan de in het collegeprogramma opgenomen actie omtrent dit onderwerp.

Wat is laaggeletterdheid?

Laaggeletterdheid is een term die op meerdere manieren gebruikt wordt. Het gaat niet alleen om taalvaardigheid, maar ook om digitale- en rekenvaardigheden. Tegenwoordig spreken we vaker van onvoldoende beheersing van basisvaardigheden in plaats van laaggeletterdheid. Hieronder vallen taal, digitale- en rekenvaardigheden.

Bij laaggeletterdheid gaat het om migranten die weinig tot geen opleiding hebben genoten in land van herkomst en Nederlands als tweede taal hebben (NT2). Daarnaast is er een groep inwoners die in Nederland geboren is en die onvoldoende vaardigheden heeft om zich in het dagelijks leven zelfstandig te handhaven. Deze groep heeft Nederlands als eerste taal (NT1). Vaak worden ook hoogopgeleide migranten tot deze groep gerekend, zij hebben echter meestal alleen een taalachterstand.

Daarnaast zijn er verschillende niveaus in laaggeletterdheid. In Nederland geboren inwoners zijn (vrijwel) nooit zwaar laaggeletterd, zij kunnen zich vaak voldoende redden in het gewone leven, al zijn er wel problemen op een aantal levensgebieden. Deze nemen momenteel toe door de toenemende digitalisering van de samenleving. Verder is er een kleine groep, vaak migranten, die weinig tot geen opleiding hebben genoten en op een groot aantal levensgebieden problemen hebben om zich zelfstandig te redden.

Percentage laaggeletterdheid

De website 'Geletterdheid in zicht' schat het percentage laaggeletterden in Ridderkerk op 11%. Dit is ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde van 12%. Dit percentage dat door de website 'Geletterdheid in zicht' wordt gegeven is een schatting op het risico op laaggeletterdheid waarbij er een aantal "harde" indicatoren zijn zoals: leeftijd, uitkering, huur/koopwoning etc. Deze indicatoren zijn niet of weinig veranderlijk. Als iemand inmiddels uitmuntend Nederlands spreekt, schrijft en goede reken- en digitale vaardigheden heeft, maar niet verhuisd is, geen werk heeft etc. dan zal er niets veranderen in de geschatte percentages in laaggeletterdheid.

De komende tijd gaan we inzetten om zoveel mogelijk deelnemers van de trajecten te begeleiden naar betaald werk om zelfredzaam te worden. Het is daarom van groot belang om elk jaar aan het einde van het kalenderjaar te kijken hoeveel deelnemers de trajecten volgen, succesvol afsluiten en vervolgens doorstromen naar een betaalde baan. Op deze manier kunnen we beter monitoren hoeveel mensen we bereiken, welke impact de trajecten hebben en hoeveel mensen zelfredzaam worden.

Betrokken organisaties in Ridderkerk

In Ridderkerk zijn meerdere organisaties actief die zich met dit onderwerp bezig houden. De meeste richten zich op migranten, zowel goed opgeleid in het land van herkomst als laaggeletterd. De organisaties zijn o.a. inburgeringsscholen, taalscholen via de aanbesteding van de gemeente rond de WEB-middelen (Wet educatie en beroepsonderwijs), Facet, Vluchtelingenwerk, Leger des Heils en de Bibliotheek AanZet. Zij worden op verschillende manieren gefinancierd: via de WEB-middelen, via DUO en via reguliere subsidies aan betrokken organisaties.

In deze brief staan we met name stil bij de WEB-middelen die door het Rijk bij de gemeenten zijn belegd. In de gemeente Ridderkerk wordt het beleidsstuk 'Samen verder in de regio Rijnmond' op verschillende manieren op een lokaal niveau in de praktijk gebracht. Dit beleidsstuk is gericht op de inzet van de WEB-middelen in de regio Rijnmond.

WEB-middelen

Tot zeker 2024 blijft Rotterdam (als contactgemeente van de arbeidsmarktregio) de WEB-middelen ontvangen. Samen met de regiogemeenten is een (beleids)Programma Basisvaardigheden 2020-2024 'Samen verder in de regio Rijnmond' opgesteld. Dit beleidsstuk is beschikbaar via de volgende link: <https://docplayer.nl/193150229-Samen-verder-in-de-regio-rijnmond.html>

In Ridderkerk worden deze WEB-middelen ingezet voor de WEB-trajecten regionaal bij taalscholen Sagènn (formele trajecten) en NL Educatie (non-formele trajecten). Daarnaast is een deel lokaal belegd bij de Bibliotheek AanZet.

Het grootste deel van het budget wordt ingezet voor het opzetten van trajecten voor inwoners. Deze trajecten worden ontwikkeld op basis van de vraag die uitgaat van de inwoners. Een ander, kleiner deel van het lokaal budget, gaat naar de Bibliotheek AanZet om het ontwikkelplein verder vorm te geven. Dit ontwikkelplein zal het centrale punt in de gemeente worden voor vraag en aanbod op het gebied van basisvaardigheden.

Aanbod van activiteiten

Wat wordt er gedaan in de gemeente:

- voor nieuwkomers (NT2): aanbod aan inburgeringscursussen via taalscholen (voor statushouders via DUO), ook voor laaggeletterde nieuwkomers.
- voor inwoners (NT2 en NT1) WEB-aanbod: formeel (Sagènn) en non-formeel (NL Educatie en via de Bibliotheek AanZet) aanbod op gebied van taal, reken- en digitale vaardigheden.
- voor inwoners (vooral NT2 en oudere NT1) via non-formeel aanbod: via taalgroepen, digitaal aanbod bij bibliotheek, 't Gilde, welzijnswerk.
- voor inwoners en professionals: (NT2 en NT1) centraal Taalpunt in de gemeente voor aanmelding en in nabije toekomst Ontwikkelpleinen.

Er zijn afspraken gemaakt met de aanbieders over het aanbod en er zijn afspraken gemaakt op basis van een indeling naar drie niveaus:

1. Sagènn (regionaal): voor inwoners met goede leerbaarheid en ambitie naar werk en opleiding op MBO niveau of hoger. De trajecten zijn vooral gericht op het bereiken van een hoger taalniveau.
2. NL Training (regionaal): voor inwoners met gemiddelde leerbaarheid. Deze trajecten zijn gericht op taal in combinatie met vaardigheden:

- De cursisten van NL Educatie kunnen trajecten volgen binnen verschillende sporen (Taal en Werk/Taal en gezondheid/Taal en geld/Taal en ontwikkeling). Gemotiveerde cursisten kunnen drie trajecten volgen binnen de sporen. Daarnaast kunnen zij ervoor kiezen om twee trajecten te volgen binnen dezelfde sporen op een ander taalniveau. Op deze manier vullen we meer trajecten in en krijgen gemotiveerde cursisten de kans om hun taal nog meer te verbeteren.
 - NL Educatie is momenteel bezig met een aantal speciale projecten, zoals Taal en Bewegen in Ridderkerk.
3. De Bibliotheek AanZet (lokaal) richt zich op de moeilijk lerende inwoners. Deze cursussen zijn vooral gericht op het vergroten van praktische vaardigheden voor het dagelijks leven.

Aan het einde van een WEB-traject/cursus krijgen alle cursisten een certificaat (via NL Educatie en de Bibliotheek AanZet) en na het behalen van de landelijke examens een landelijk erkend diploma (via Sagènn). Dit wordt ook afgesloten met een feestelijke bijeenkomst.

De oorspronkelijke afspraak van een eigen bijdrage van 50 euro voor deelname aan een WEB-traject is in 2021 komen te vervallen. Deze bijdrage bleek voor veel inwoners een drempel te zijn om mee te gaan doen. Er zijn afspraken gemaakt met de taalscholen dat zij er op toezien dat cursisten deelnemen aan de trajecten. Bij absentie worden de cursisten actief gebeld en aangespoord om deel te nemen. Wel wordt nog nagedacht over een beloning om deelnemers te blijven motiveren om de taaltrajecten af te maken, bijvoorbeeld een jaar lang gratis lidmaatschap van de bibliotheek.

Taalpunten

Het Taalpunt (een dienst van de Bibliotheek AanZet) is nu het centrale punt binnen de gemeente waar zowel inwoners als professionals terecht kunnen voor advies en vragen over taal, rekenen en digitale vaardigheden. Op deze manier is de vraag en het aanbod op het gebied van basisvaardigheden bekend en kunnen op elkaar afgestemd worden, zodat de doelgroep hiervan gebruik kan maken en hierdoor beter kan participeren in de samenleving. Ook is er meer aandacht voor de moeilijk bereikbare groepen (onder andere NT1-ers, laaggeletterden met Nederlands als moedertaal).

De komende jaren wordt nog meer ingezet om de gehele samenwerking in de gemeente te organiseren vanuit het Taalpunt. Daarnaast zijn we bezig om het Taalpunt en het aanbod meer onder aandacht te brengen onder professionals, zoals huisartsen en medewerkers van het wijkteam, zodat zij patiënten en cliënten beter kunnen doorverwijzen. Dit streven wordt ook vastgelegd in het gezondheidsbeleid in Ridderkerk.

Coördinator Basisvaardigheden

Op het gebied van laaggeletterdheid/basisvaardigheden speelt de netwerkcoördinator basisvaardigheden een belangrijke rol in de gemeente door verschillende partijen aan elkaar te verbinden. De coördinator heeft tot taak om een groot netwerk op te zetten met partners die zich bezighouden met het thema laaggeletterdheid/basisvaardigheden en te zorgen dat deze partijen verbonden worden aan het Taalpunt zodat de samenwerking vanuit dit centrale punt georganiseerd wordt.

Verder worden campagnes opgezet om deelnemers met beperkte basisvaardigheden te werven en wordt een inventarisatie gemaakt welke behoefte de deelnemers hebben. Op basis daarvan worden trajecten opgezet.

Daarnaast zorgt de coördinator voor meer aandacht voor dit thema in Ridderkerk onder professionals, zoals beleidsmedewerkers uit verschillende teams, huisartsen en wijkteams. Een integrale aanpak is van belang, omdat dit thema verbonden is aan verschillende beleidsterreinen, zoals participatie, educatie, gezondheidsbeleid en maatschappij.

Taalambassadeurs

Net als in de regio Rijnmond is het voornemen om in Ridderkerk gebruik te maken van taalambassadeurs. Deze taalambassadeurs zijn ervaringsdeskundigen en zetten zich in om meer aandacht te vragen voor het onderwerp, zowel voor nieuwkomers als autochtone inwoners. Er heerst nog vaak een taboe op het bespreken van laaggeletterdheid/basisvaardigheden, waardoor een aantal van onze inwoners niet op de juiste manier geholpen kunnen worden. Door deze inzet van de taalambassadeurs willen we dit taboe doorbreken en meer deelnemers werven voor de trajecten. Daarnaast kunnen zij ook advies geven op de interne en externe communicatie van de gemeente, instellingen en bedrijven om te toetsen of het taalgebruik toegankelijk en begrijpelijk is.

Stichting Lezen en Schrijven

Met Stichting Lezen en Schrijven is een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor hun ondersteuning in onze aanpak van laaggeletterdheid in de regio Rijnmond. In Ridderkerk wordt de focus gelegd op:

- Wervingsaanpak verbeteren.
- Bibliotheek ondersteunen bij netwerkvorming en afspraken.
- Aansluiten bij gemeentelijke organisatie o.a. gezondheidsbeleid/lokaal preventieaanpak, structurele screening Werk & Inkomen.

Verder is afgesproken om ervoor te zorgen dat (externe) zorgpartners, zoals huisartsen, klantmanagers en het wijkteam meer kennis krijgen over laaggeletterdheid en het Taalpunt zodat zij beter kunnen doorverwijzen.

Er vindt geregeld overleg plaats met de partner van Lezen en Schrijven over hoe we deze bovenstaande aspecten verder kunnen uitwerken en in de praktijk brengen.

Week van Lezen en Schrijven en activiteiten in september

In de week van 6-12 september 2021 heeft de Week van Lezen en Schrijven plaatsgevonden. Gedurende de rest van de maand zijn veel activiteiten georganiseerd, waaronder workshops voor vrijwilligers en professionals, een bijeenkomst voor professionals op het gebied van rekenvaardigheid en een wervingsavond voor taalvrijwilligers. In alle taalgroepen werd gewerkt rondom het thema 'Eten uit de hele wereld'. Dit thema verbindt veel mensen en was een goede manier om lees- en rekenvaardigheden te oefenen en verder te ontwikkelen. Er was een lesbrief voor alle taalgroepen. Dit project heeft geresulteerd in receptenkaarten met recepten en persoonlijke verhalen van de cursisten. Deze zullen in de gemeente worden geëxposeerd zodat ook zichtbaar wordt dat er veel mensen bezig zijn om de taal te leren en te integreren.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het college van de gemeente Ridderkerk,

de secretaris,

dhr. H.W.J. Klaucke

de burgemeester,

mw. A. Attema